

10 TRH PRÁCE

A Zaměstnanci, uchazeči o zaměstnání, mzdy a náklady práce v národním hospodářství

(z údajů zjišťovaných z evidence ekonomických subjektů a administrativních zdrojů)

Metodické vysvětlivky

Údaje byly získány z šetření u ekonomických subjektů, resp. z administrativních zdrojů. Šetření se provádí v závislosti na počtu zaměstnanců buď plošným, nebo výběrovým zjišťováním. Při výběrovém způsobu zjišťování se dopočet na základní soubor provádí na všechny aktivní jednotky zařazené do Registru ekonomických subjektů ČSÚ, pokud není uvedeno jinak.

Údaje o počtu zaměstnanců, průměrných hrubých měsíčních mzdách a nákladech práce v tab. **10A-1** až **10A-3** a **10A-6** byly čerpány z výsledků zpracování ročních statistických výkazů ČSÚ.

Zaměstnanost zjišťovaná šetřením u ekonomických subjektů, resp. z administrativních zdrojů je vyjádřena počtem pracovníků, za něž se považují zaměstnanci v evidenčním počtu ekonomických subjektů, soukromí podnikatelé a pomáhající rodinní příslušníci (pouze ti, pro které je činnost ve firmě hlavním zaměstnáním). Tab. **10A-1** až **10A-6** poskytují informace o zaměstnancích, jejich mzdách a nákladech práce na zaměstnance.

Evidenční počet zaměstnanců zahrnuje osoby v pracovním, služebním nebo členském poměru (kde součástí členství je též pracovní vztah) k zaměstnavateli (dále jen „pracovní poměr“).

Průměrný roční evidenční počet zaměstnanců (ve fyzických osobách) je vypočten jako aritmetický průměr z dvanácti měsíčních průměrných počtů (vypočítávají se jako součet denních stavů dělený počtem kalendářních dnů v měsíci). Průměrný evidenční počet zaměstnanců **přepočtený** je přepočtem průměrného evidenčního počtu zaměstnanců ve fyzických osobách podle délky jejich pracovních úvazků na zaměstnavatelem stanovenou (plnou) pracovní dobu. Údaje o zaměstnancích, mzdách a nákladech práce v tab. **10A-1** až **10A-3** a **10A-6** jsou uváděny na přepočtené počty.

Do mezd (bez ostatních osobních nákladů) se zahrnují základní mzdy a platy, příplatky a doplňky ke mzdě nebo platu, odměny, náhrady mezd a platů, odměny za pracovní pohotovost a jiné složky mzdy nebo platu, které byly v daném období zaměstnancům zúčtovány k výplatě. Do mezd nejsou zahrnuty náhrady mzdy nebo platu za dobu trvání dočasné pracovní neschopnosti nebo karantény placené zaměstnavatelem. Jedná se o hrubé mzdy, tj. před snížením o pojistné na veřejné zdravotní pojištění a sociální zabezpečení, zálohové splátky daně z příjmů fyzických osob a další zákonné nebo se zaměstnancem dohodnuté srážky.

Ostatní osobní náklady jsou odměny poskytované na základě jiného vztahu než pracovního poměru a peněžité plnění poskytovaná zaměstnancům v souvislosti se zánikem pracovního poměru. Do ostatních osobních nákladů patří zejména odměny na základě dohod o pracích konaných mimo pracovní poměr, tj. dohod o provedení práce a dohod o pracovní činnosti, odměny členům orgánů společnosti a družstva, odměny učňům, platy soudců, odměny členům zastupitelstev všech stupňů, odstupné, odchodné, odbytné.

Průměrná hrubá měsíční mzda v tab. **10A-1** až **10A-3** a **10A-6** představuje podíl mezd bez ostatních osobních nákladů připadající na jednoho zaměstnance evidenčního počtu za měsíc. Mediány hrubých měsíčních mezd a průměrné hrubé měsíční mzdy v tab. **10A-4** a **10A-5** jsou vypočteny poměření mzdou zaměstnance v daném roce s celkovým počtem měsíců, za které mzdu skutečně pobíral, tzn., že je odečtena doba nemoci a dalších neplacených nepřítomností v práci za daný rok.

Údaje o počtu zaměstnanců, průměrných hrubých měsíčních mzdách a měsíčních nákladech práce nezahrnují osoby vykonávající veřejné funkce (např. poslance, senátory, uvolněné členy zastupitelstev všech stupňů), soudce, ženy na mateřské dovolené, osoby na rodičovské dovolené (nepracují-li současně v pracovním poměru), učně, osoby pracující pro firmu na základě dohod o pracích konaných mimo pracovní poměr, zaměstnance ekonomických subjektů statisticky nesledovaných.

Údaje v tabulkách o zaměstnancích, průměrných hrubých měsíčních mzdách a měsíčních nákladech práce se týkají všech ekonomických subjektů, tj. i organizačních složek státu, příspěvkových organizací částečně financovaných ze státního či územních rozpočtů a neziskových institucí, a proto se liší od údajů o zaměstnancích a mzdách v kapitolách za jednotlivá odvětví, které zahrnují pouze podnikatelské ekonomické subjekty. Do odvětví jsou údaje členěny podle Klasifikace ekonomických činností (CZ-NACE), platné od 1. ledna 2008, která v uváděné úrovni plně odpovídá mezinárodní klasifikaci NACE Rev. 2.

Údaje v tab. **10A-3** jsou členěny podle Klasifikace institucionálních sektorů a subsektorů. Veřejný sektor zahrnuje nefinanční podniky veřejné, finanční instituce veřejné a vládní instituce. Soukromý sektor zahrnuje nefinanční podniky soukromé národní a pod zahraniční kontrolou, finanční instituce soukromé národní a pod zahraniční kontrolou, domácnosti (fyzické osoby nezapsané v obchodním rejstříku) a neziskové instituce sloužící domácnostem.

Měsíční náklady práce jsou náklady, které zaměstnavatel vynaložil na získání a výchovu zaměstnanců, na odměňování za práci a na zabezpečení sociálních potřeb zaměstnanců. Šetření se provádí u ekonomických subjektů všech odvětví bez ohledu na počet zaměstnanců. Údaje byly čerpány z výsledků zpracování ročního statistického výkazu ČSÚ.

Uchazeči o zaměstnání v evidenci úřadu práce jsou fyzické osoby, které osobně požádaly o zprostředkování vhodného zaměstnání krajskou pobočku úřadu práce, v jejímž obvodu mají bydliště. Při splnění zákonem stanovených podmínek jsou krajskou pobočkou úřadu práce zařazeny do evidence uchazečů o zaměstnání.

Dosažitelní uchazeči o zaměstnání v evidenci úřadu práce jsou evidovaní uchazeči (včetně občanů EU a EHP), kteří mohou bezprostředně nastoupit do zaměstnání při nabídce vhodného pracovního místa, protože nemají žádnou objektivní překážku pro přijetí do zaměstnání.

Podíl nezaměstnaných osob vyjadřuje podíl dosažitelných uchazečů o zaměstnání v evidenci úřadu práce ve věku 15–64 let ze všech obyvatel ve stejném věku.

V této části kapitoly plně nekorespondují s definicemi a doporučeními ILO tyto ukazatele:

- průměrná hrubá měsíční mzda;
- uchazeči o zaměstnání v evidenci úřadu práce;
- podíl nezaměstnaných osob.

Výše minimální mzdy v ČR podle zákoníku práce:

Datum účinnosti od	Výše minimální měsíční mzdy v Kčs/Kč
1. 1. 1992	2 200
1. 1. 1996	2 500
1. 1. 1998	2 650
1. 1. 1999	3 250
1. 7. 1999	3 600
1. 1. 2000	4 000
1. 7. 2000	4 500
1. 1. 2001	5 000
1. 1. 2002	5 700
1. 1. 2003	6 200
1. 1. 2004	6 700
1. 1. 2005	7 185

Datum účinnosti od	Výše minimální měsíční mzdy v Kč
1. 1. 2006	7 570
1. 7. 2006	7 955
1. 1. 2007	8 000
1. 8. 2013	8 500
1. 1. 2015	9 200
1. 1. 2016	9 900
1. 1. 2017	11 000
1. 1. 2018	12 200
1. 1. 2019	13 350
1. 1. 2020	14 600
1. 1. 2021	15 200
1. 1. 2022	16 200

Poznámky k tabulkám

Tab. 10A-4 a 10A-5 Mediány hrubých měsíčních mezd a průměrné hrubé měsíční mzdy podle zaměstnání a věku

Údaje v tabulkách vznikly sloučením výsledných databází výběrového šetření **Informační systém o průměrném výděлку MPSV (ISPV)**, které pokrývá **mzdovou sféru**, a administrativního zdroje **Informační systém o platu a služebním příjmu (ISP)** Ministerstva financí, který plošně pokrývá **platovou sféru**. Průměrná mzda z těchto zdrojů není shodná s průměrnou mzdou z podnikových zjišťování ČSÚ (tab. 10A-1 až 10A-3 a 10A-6). ISPV a ISP poskytují informace o jednotlivých zaměstnancích, podniková zjišťování sledují evidenční počet zaměstnanců a objem mezd za celý ekonomický subjekt. Průměrná mzda z ISPV a ISP je vypočtena poměření s placenou dobou zaměstnance (nezahrnuje se neplacená nepřítomnost v práci, např. pro nemoc apod.), nezahrnují se ale zaměstnanci s týdenním úvazkem kratším než 30 hodin. V podnikových zjišťováních ČSÚ je vypočtena poměření s evidenčním počtem zaměstnanců (zaměstnanci s krátkodobou neplacenou nepřítomností jsou zahrnuti) bez ohledu na délku jejich týdenního úvazku.

Medián představuje hodnotu mzdy zaměstnance uprostřed mzdového rozdělení; to znamená, že polovina hodnot mezd je nižší a druhá polovina je vyšší než medián. Tento ukazatel lépe vypovídá o mzdové úrovni v dané kategorii než průměr.

Členění podle zaměstnání je zpracováno podle Klasifikace zaměstnání (CZ-ISCO), která byla zavedena s účinností od 1. ledna 2011.

V této kapitole jsou v částech A a B uváděny počty zaměstnanců, resp. zaměstnaných vycházející ze dvou různých zdrojů a způsobů zjišťování, z podnikového výkaznictví a z výběrového šetření pracovních sil prováděného u domácností. Vzhledem k tomu, že výsledky nevykazují vždy shodné počty osob, struktury a trendy, jsou v následující tabulce uvedeny podstatné rozdíly v pokrytí základního souboru.

Skupina	Podniková statistika (10A)	Výběrové šetření pracovních sil (10B)	
	zaměstnanci	zaměstnanci	podnikatelé
Populace 15+ v pracovním poměru	/	–	–
Populace 15+ obvykle bydlící v bytech	–	/	/
Ženy na mateřské dovolené	–	/	/
Osoby na rodičovské dovolené (RD – zahrnuty do zjišťování, ale nepovažovány za zaměstnané)	–	–	–
Dohody o pracích konaných mimo pracovní poměr	–	/	x
Cizí státní příslušníci	/	–	–
Cizí státní příslušníci s obvyklým bydlištěm v ČR	/	/	/
Pracující mimo ČR	jen se sídlem podniku v ČR	/	/
Ozbrojené složky; vojáci z povolání	/	/	x
Ozbrojené složky; vojáci základní služby do r. 2004 vč.	–	/	x
Civilní vojenská služba do r. 2004 vč.	–	/	x
Uvolnění zastupitelé všech stupňů	–	/	x
Svobodná povolání	–	/	x
Domácí personál	–	/	x
Další pracovní poměr	vícenásobný	pouze druhý	pouze druhý

/ – pokryto
– – nepokryto

x – zápis není možný z logických důvodů

* * *

Další informace jsou dostupné na internetových stránkách Českého statistického úřadu:

– www.czso.cz/csu/czso/prace_a_mzdy_prace

– www.czso.cz/csu/czso/zamestnanost_nezamestnanost_prace

nebo na internetových stránkách Ministerstva práce a sociálních věcí:

– www.mpsv.cz/web/cz